

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA – NGHỆ THUẬT

**GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG, HIỆU QUẢ CÔNG
TÁC QUẢN LÝ LÀNG NGHỀ SƠN ĐIỀU KHẮC MỸ NGHỆ
TRUYỀN THỐNG SƠN ĐỒNG, HOÀI ĐỨC, HÀ NỘI**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP
CHUYÊN NGÀNH QUẢN LÝ VĂN HÓA – NGHỆ THUẬT

Giảng viên hướng dẫn:

Sinh viên thực hiện : Nguyễn Thị Hoa

Lớp : QLVH 7C

Hà Nội – 2010

MỤC LỤC

PHẦN MỞ ĐẦU	4
1. Lý do chọn đề tài:	4
2. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi của đề tài.	6
3. Mục tiêu nghiên cứu	7
4. Phương pháp nghiên cứu.	7
5. Đóng góp của đề tài	8
6. Cấu trúc của đề tài	8

Chương I: Khái quát chung về Làng nghề sơn điêu khắc mỹ nghệ

Bookmark not defined.

- 1.1 Giới thiệu chung về làng nghề truyền thống Việt Nam
  - 1.1.1 Khái niệm và tiêu chí để xác định làng nghề truyền thống.
  - 1.1.2 Đặc điểm của làng nghề truyền thống trong thời đại hiện nay.
    - 1.1.2.1 Làng nghề truyền thống có quan hệ gắn bó với nông nghiệp nhưng ngày càng ít phụ thuộc vào nông nghiệp.
    - 1.1.2.2 Lao động trong làng nghề là sự kết hợp giữa kỹ năng, kỹ thuật cao với sự khéo léo, tinh xảo của người nghệ nhân.
    - 1.1.2.3 Sản phẩm được sản xuất ra có sự kết hợp giữa sản xuất hàng loạt với sản xuất đơn chiếc mang đậm bản sắc văn hoá dân tộc.
- 1.2 Vai trò của làng nghề truyền thống đối với sự phát triển kinh tế xã hội trong giai đoạn hiện nay.
  - 1.2.1 Đẩy mạnh phân công lao động, tạo việc làm, thu hút lao động dư thừa từ nông thôn.
  - 1.2.2 Góp phần chuyển dịch cơ cấu kinh tế ở nông thôn, tăng thu nhập, cải thiện đời sống văn hoá - tinh thần, thu hẹp dần khoảng cách giữa thành thị và nông thôn.
  - 1.2.3 Thúc đẩy phát triển kết cấu cơ sở hạ tầng, làm thay đổi bộ mặt nông thôn mới
  - 1.2.4 Góp phần giữ gìn bản sắc văn hoá dân tộc và phát triển du lịch
- 1.3 Làng nghề sơn điêu khắc gỗ mỹ nghệ truyền thống Sơn Đồng
  - 1.3.1 Cơ sở hình thành làng nghề.
    - 1.3.1.1 Điều kiện tự nhiên, kinh tế
    - 1.3.1.2 Điều kiện văn hoá, xã hội
  - 1.3.2 Truyền thống của làng nghề.

Chương II: Thực trạng phát triển của làng nghề và

- 2.1 Thực trạng phát triển của làng nghề
  - 2.1.1 Những thành tựu đạt được
  - 2.1.2 Những hạn chế:

2.2. Nguyên nhân của thực trạng trên

2.2.1 Nguyên nhân chủ quan: Công tác quản lý

2.2.1.1 Những điều đã làm được

2.2.1.2 Những hạn chế trong công tác quản lý

2.2.2 Nguyên nhân khách quan **Error! Bookmark not defined.**

2.3 Những tiềm năng, cơ hội và thách thức của làng nghề mỹ nghệ truyền thống Sơn Đồng trước thời hội nhập

2.3.1 Những tiềm năng và cơ hội mới

2.3.1 Những thách thức

Chương III: Những giải pháp nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả

3.1 Tăng cường sự quan tâm của các cấp chính quyền đại phương đối với sự phát triển làng nghề.

3.1.1 Chế độ đãi ngộ các nghệ nhân. **Error! Bookmark not defined.**

3.1.2 Chính sách khuyến khích đầu tư sản xuất.

3.2 Chiến lược phát triển sản phẩm.

3.3 Chiến lược phát triển thị trường, xây dựng thương hiệu cho làng nghề Sơn Đồng.

3.4 Đào tạo nguồn nhân lực trẻ, vừa có kỹ năng, kỹ thuật cao đồng thời tiếp thu tinh hoa của các nghệ nhân.

3.5 Quy hoạch sản xuất đồng thời đa dạng hoá các hình thức tổ chức sản xuất kinh doanh trong làng nghề.

3.6 Phát triển du lịch làng nghề truyền thống.

3.7 Phát triển làng nghề đi đôi với giải quyết an sinh xã hội và bảo vệ môi trường

PHẦN KẾT LUẬN

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài:

Ngày nay, trong nhịp độ hoạt động khẩn trương của nền kinh tế thị trường, trong lúc thông tin và truyền thông đại chúng phát triển ngày càng rộng rãi, tất cả mọi thứ từ cách ăn ở, sinh hoạt đến làm việc đều dần thay đổi theo tác phong công nghiệp. Hàng công nghiệp xâm lấn hầu khắp không gian, thời gian boie những tiện ích phong phú mà nó đem lại. Tuy nhiên, đến với làng xã Việt Nam, khó có ai có thể cưỡng lại được sức hút của các mặt hàng thủ công truyền thống, được làm từ những đôi bàn tay tinh xảo của những người nông dân bình dị. Những sản phẩm đó chứa đựng nét văn hoá dân tộc, đơn giản, bình dị nhưng cũng vô cùng cách điệu và tinh tế. Khi cầm trên tay chiếc vòng cẩm thạch hay sợi dây chuyền có gắn đá quý, người ta hiểu đó là sản phẩm của làng nghề. Nhìn ngắm những bức tranh dân gian Đông Hồ mộc mạc, những sập gụ, tủ, chè, những hoành phi câu đối được chạm khắc tinh xảo, ta cũng hiểu đó là sản phẩm của làng nghề. Bên triền đê hay ven bờ sông Hồng, sông Cầu, sông Đáy, thỉnh thoảng ta bắt gặp những bãi phơi cơ man nào là vải sợi, lụa tơ tằm nhuộm màu đủ loại, là chiếu dệt trơn, dệt hoa đủ màu sắc, kích cỡ, là hàng mây tre đan đủ các kiểu dáng hay những bến thuyền xếp la liệt đồ gốm... Chúng ta cũng tự hào biết rằng đó là những sản phẩm của làng nghề.

Làng nghề truyền thống là những làng làm nghề thủ công truyền thống từ lâu đời, vì thế ngay từ đầu ở trong đó đã có hai yếu tố đó là truyền thống văn hoá và truyền thống làng nghề. Hai yếu tố này hoà quyện vào nhau, bổ sung và chi phối lẫn nhau tạo nên văn hoá làng nghề. Do vậy, không là bóc đồng chút nào khi nói làng nghề truyền thống là sự thể hiện đặc sắc và rõ nét nhất của nền văn hoá dân tộc Việt.

Những làng nghề truyền thống cùng với những sản phẩm của nó trải qua chiều dài lịch sử, chứng kiến sự thăng trầm của dân tộc, tham gia vào sự phát triển kinh tế, xã hội và hơn hết nó làm cho làng xã Việt Nam mang những nét riêng, đặc

biệt để có thể tồn tại. Đó không chỉ là công cụ để kiếm sống mà rõ ràng đó là những di sản quý giá mà các thế hệ cha anh đi trước đã để lại. Trong thời đại hội nhập toàn cầu hoá, khi mà sự giao lưu văn hoá giữa các quốc gia, châu lục diễn ra mạnh mẽ thì sự bảo tồn, bảo lưu các giá trị văn hoá là vô cùng cần thiết trong đó có bảo tồn và phát triển làng nghề truyền thống. Đó là điều kiện để một quốc gia nhỏ bé như nước ta hoà nhập mà không hoà tan.

Các sản phẩm thủ công truyền thống không chỉ mang trong mình yếu tố văn hoá mà bên cạnh đó là yếu tố kỹ thuật, hàng hóa. Nó tham gia và phục vụ cho sự phát triển kinh tế, xã hội của đất nước mà quan trọng nhất là từng bước xây dựng CNH – HDH nông thôn, xây dựng nông thôn mới theo chủ trương của Đảng và Nhà nước. Với vai trò đặc biệt như thế, nhưng các làng nghề truyền thống hiện nay đang có nguy cơ bị mai một, thậm chí mất đi. Làm thế nào để vừa phát huy được nét văn hoá dân tộc, bảo tồn nghề truyền thống, vừa tạo việc làm, tăng thu nhập cho người lao động, cải thiện đời sống cư dân nông thôn,... đó là bài toán đang cần các nhà quản lý làng nghề giải đáp.

Trên khắp đất nước Việt Nam từ vùng núi phía Bắc, đến Đồng bằng Bắc Bộ, Bắc Trung Bộ, Nam Trung Bộ, Đồng bằng Nam bộ, đâu đâu cũng có những làng nghề. Nơi có nhiều làng nghề nhất phải kể đến là các tỉnh thuộc Đồng bằng châu thổ sông Hồng như Bắc Ninh, Hải Dương, Hà Nội... và đặc biệt Hà Tây (cũ), nay đã sát nhập về thủ đô Hà Nội. Theo con số thống kê được, đến thời điểm cuối năm 2009, Hà Nội có 1270 làng nghề, trong đó có 244 làng nghề truyền thống, chiếm 62% trong tổng số 2017 làng nghề và gần 70% làng nghề truyền thống của cả nước. Đây là một lợi thế cũng là một thách thức không nhỏ đối với các nhà quản lý làng nghề ở Hà Tây để có thể bảo tồn, phát huy tốt các làng nghề trong công cuộc xây dựng thủ đô ngày càng xứng đáng là đầu tàu của cả nước.

Trong nhiều năm gần đây, Nhà nước cũng như các bộ, ban ngành liên quan đều có sự quan tâm đặc biệt đến sự phát triển ở các làng nghề, đặc biệt là làng nghề

truyền thống. Hà Nội là thành phố đi đầu trong các dự án bảo tồn và phát triển làng nghề. Tuy nhiên, công tác quản lý làng nghề nói chung và làng nghề truyền thống nói chung còn rất nhiều điều để bàn. Nhất là công tác quản lý, quan tâm tới từng làng nghề nói chung còn chưa đạt được hiệu quả thực sự, khiến cho làng nghề chưa phát huy được hết lợi thế trong khi đó đang mắc phải một số vấn đề như nguy cơ mai một và mất nghề, ô nhiễm môi trường làng nghề, sức cạnh tranh ngày càng giảm... Một trong số những làng nghề đó là làng nghề sơn điêu khắc mỹ nghệ truyền thống Sơn Đồng, Hoài Đức, Hà Nội.

Sản phẩm đặc trưng của làng nghề Sơn Đồng là những đồ thờ, tượng Phật, hoành phi, câu đối... được sơn son, thếp vàng bạc theo kỹ thuật sơn thếp truyền thống. Tương truyền những pho tượng La Hán chùa Tây Phương cũng là do các nghệ nhân Sơn Đồng chế tác ra. Sau một thời gian bị gián đoạn, hiện nay nghề mỹ nghệ, sơn thếp đồ thờ ở Sơn Đồng đã được khôi phục và từng bước phát triển, tuy nhiên làng nghề đang gặp nhiều khó khăn do sức ép của thị trường cũng như công tác quản lý làng nghề còn nhiều bất cập.

Là một người con sinh ra và lớn lên trên mảnh đất Hoài Đức, hiểu vai trò to lớn mà làng nghề đem lại cho người dân nơi đây, hiểu được những khó khăn, thách thức mà làng nghề đang gặp phải, người viết muốn góp một phần nhỏ bé của mình để góp phần phát triển nghề truyền thống, xây dựng quê hương ngày càng giàu đẹp. Vì lý do đó, người viết đã chọn đề tài “Giải pháp nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác quản lý làng nghề sơn điêu khắc mỹ nghệ truyền thống Sơn Đồng, Hoài Đức, Hà Nội” làm đề tài khoá luận tốt nghiệp.

2. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi của đề tài.

Ngay khi nhìn vào tên đề tài chúng ta đã có thể nhận thấy đối tượng nghiên cứu và phạm vi mà người viết muốn hướng tới.

Đối tượng nghiên cứu của đề tài là làng nghề sơn điêu khắc mỹ nghệ truyền thống Sơn Đồng, Hoài Đức, Hà Nội, bao gồm việc nghiên cứu về cơ sở hình thành

làng nghề; hiện trạng phát triển của làng nghề trong thời gian qua, tìm ra nguyên nhân của những thực trạng đó; những cơ hội, thách thức mà làng nghề đang phải đối mặt và quan trọng nhất là nghiên cứu, tìm hiểu những bất cập và hạn chế trong công tác quản lý làng nghề, từ đó đưa ra những đề xuất, biện pháp nhằm khắc phục những hạn chế đó, phát huy những tiềm năng sẵn có.

3. Mục tiêu nghiên cứu

Đề tài được viết nhằm hướng tới nhiều mục tiêu, trong đó bao gồm các mục tiêu cơ bản sau:

- Qua bài viết người đọc có thể thấy rõ được cơ sở để hình thành lên làng nghề sơn điêu khắc mỹ nghệ truyền thống Sơn Đồng, Hoài Đức, Hà Nội và truyền thống và những đặc trưng của làng nghề.

- Thấy được hiện trạng phát triển của làng nghề, nguyên nhân của những thực trạng đó và đặc biệt là phân tích được những bất cập, hạn chế trong công tác quản lý ở làng nghề hiện nay, từ đó có những đề xuất, biện pháp để tiếp tục phát triển trong thời gian tới.

- Qua bài viết, người đọc cũng nhận thấy được những cơ hội và khó khăn, thách thức mà làng nghề Sơn Đồng đang phải đối mặt.

Bên cạnh những mục tiêu trên, bài viết còn hướng tới giúp người đọc có cái nhìn tổng quát, hiểu rõ đặc điểm, vai trò to lớn của làng nghề nói chung và làng nghề truyền thống nói chung đối với sự phát triển kinh tế xã hội.

4. Phương pháp nghiên cứu.

Để hoàn thành bài viết này, tôi đã sử dụng nhiều phương pháp nghiên cứu khác nhau, các phương pháp này có sự bổ sung, hỗ trợ cho nhau giúp tôi thuận lợi hơn trong việc nghiên cứu. Các phương pháp đó là: nghiên cứu các tư liệu, tài liệu có sẵn trên sách báo, trên mạng, các đề tài về làng nghề từng nghiên cứu, các văn bản, chính sách của Nhà nước về làng nghề; phương pháp thống kê số liệu thực tế

bao gồm cả xin số liệu thống kê và thống kê trực tiếp; phương pháp khảo sát, diễn tả thực tế kết hợp phỏng vấn, điều tra.

5. Đóng góp của đề tài

Việc nghiên cứu của đề tài giúp các nhà quản lý có được cái nhìn bao quát, vĩ mô về làng nghề Sơn Đồng, nhận thấy những mặt mạnh, những điểm còn tồn tại trong công tác quản lý, nhận thức những tiềm năng, thách thức đang phải đối mặt và đưa ra những giải pháp, đề xuất nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác quản lý làng nghề Sơn Đồng trong thời gian tới.

6. Cấu trúc của đề tài

Cấu trúc của đề tài bao gồm 3 chương:

Chương I: Khái quát chung về làng nghề sơn điêu khắc mỹ nghệ truyền thống Sơn Đồng, Hoài Đức, Hà Nội.

Chương II: Thực trạng phát triển của làng nghề và những hạn chế trong công tác quản lý.

Chương III: Những giải pháp nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả của công tác quản lý làng nghề sơn điêu khắc mỹ nghệ Sơn Đồng trong thời gian tới.